

Kazys PESLIAKAS 1901–1945

Lietuvos kariuomenės savanoris
1919 05 27 – 1920 06 13.

Apdovanojimo Lietuvos
kariuomenės kūrėjų savanorių
medaliu liudijimas Nr. 1126, išduotas
1928 m. spalio 31 d.

Gimė 1901 m. vasario 24 d. Anykščiuose. Tėvai Kazimieras (apie 1863 – 1918) ir Teofilė Paškevičiūtė (apie 1869 – 1939) Pesliakai – Ukmergės miestiečiai. Broliai ir seserys: Marijona Pesliakaitė-Kiaulevičienė-Petrauskienė (1892–1959), Liudvikas Pesliakas (1895–1980), Malvina Pesliakaitė-Macijauskienė (1898–1976), Jonas Pesliakas (1903–1978) ir Viktorija Pesliakaitė (1906–1920), kuri mirė paauglystėje nuo vėžio.

1919 m. gegužės 27 d. K. Pesliakas įstojo savanoriu į kuriamą Lietuvos kariuomenę ir tarnavo 1-ajame pėstininkų Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino pulke 6-ojoje kuopoje eiliniu iki 1920 m. birželio 13 d. Ištarnavęs metus ir išleistas į atsargą, jis grįžo į gimtinę.

1925 m. rugsėjo 2 d. Anykščių bažnyčioje K. Pesliakas vedė Uršulę Stepukonytę (1894–1942) iš Utenos parapijos Klabinių kaimo, Justino ir Uršulės Zabolėnaitės Stepukonių dukterį. Šeimoje gimė ir augo šeši vaikai: Bronė Pesliakaitė-Leonavičienė (1925), Povilas Pesliakas (1929–2003), Paulina Pesliakaitė (1930), Antanas Pesliakas (1932), Jonas Pesliakas (1934–1990) ir Ona Pesliakaitė-Sadūnienė (1936).

1926 m. vasario 16 d. Žemės reformos valdybos nutarimu K. Pesliakui pirmumo tvarka kaip kariui savanoriui buvo paskirtas 8 hektarų žemės sklypas buvusiame Kurklių II dvare (buv. Anykščių valsčius, dab. Kurkleviai, Skiemonių sen.). Tačiau žemės sklypo perdavimas užtruko – kaip liudija šeimoje išsaugotas Žemės perleidimo aktas Nr. 39669, žemė savanoriui buvo išmatuota ir perduota

tik 1929 m. liepos 6 d. Pagal šį aktą K. Pesliakas gavo ir skolų valstybei našta – iš viso 1 tūkst. 732 litus, kuriuos palaipsniui įpareigotas gražinti.

Bet tuo metu, neturėdamas nei santaupų, nei žemės dirbimo inventoriaus, K. Pesliakas dar neskubėjo kurtis Kurkleviuose ir ten ūkininkauti. Šeima ir toliau gyveno Anykščiuose, sodyboje prie Leliūnų ir Šaltupio gatvių, o gautą žemę išnuomojo.

1928 m. birželio 6 d. K. Pesliakas, iš Anykščių kreipdamasis su prašymu apdovanoti jį Lietuvos kariuomenės kūrėjo savanorio medaliu, rašė, kad tarnavo savanoriu metus ir visą laiką gynė Tėvynę nuo priešų. Tai patvirtino ir liudijimą pateikę pulko vadai – savanoris dalyvavo kovose ir su bolševikais, ir su bermontininkais.

Apie 1929 m. K. Pesliakas gavo tarnybą miškų žinyboje ir su šeima beveik trejiems metams buvo persikėlęs į Šiaudinės kaimą šalia Utenos miesto, kur dirbo eiguliu.

1931–1932 m. K. Pesliakas jau rūpinosi persikelti gyventi į jam skirtą žemės sklypą Kurkleviuose, ten įsirengti naują sodybą. Kaip savanoris tuo metu jis gavo pašalpų miško medžiagoms, inventoriui ir sėklai įsigyti, kad galėtų pradėti naujakurio gyvenimą, – iš viso 2 tūkst. 400 litų vertės negražinamą valstybės paramą.

Be to, nespėta sugražinti valstybės paskolų dalis – 1 tūkst. 441 litas – Žemės reformos valdybos 1937 m. lapkričio 17 d. nutarimu buvo paverstos negražinama pašalpa, savanoris liko visiškai atsiskaitęs su valstybe.

Šalia Savanorio medalio jis dar buvo apdovanotas ir Nepriklausomybės medaliu (1928 m.), turėjo sidabrinį ženklelį, liudijusį jo priklausomybę Lietuvos kūrėjų-savanorių sąjungai.

Pasakoja savanorio K. Pesliako vyriausioji duktė **Bronė Leonavičienė**: „Tėvelis buvo didelis Lietuvos patriotas. Jis gal vienintelis visam mūsų kaime turėjo tiksliai pagal įstatymą pasiūtą ir pačią dailiausią Lietuvos Trispalvę.

Prieš kiekvieną valstybės šventę jis ištraukdavo vėliavą iš skrynios, duodavo ją išlyginti, paskui pritaisydavo ant koto ir iškeldavo prie namų. Ant žaliai dažyto vėliavos koto jis buvo pritaisęs pirktinę viršūnę su Gedimino stulpais. O kiek dainų jis mokėjo! Per šventes jis dažnai įsisėgdavo visus apdovanojimus ir išjodavo dideliu gražiu arkliu – ar į šaulių parodą, ar vyskupo sutikti, visur galėjo ir mėgo taip pasipuošęs pasididžiuoti.

Jis buvo be galo darbštus, visi 8 hektarai žemės aplink namus buvo gražiausiai išdirbti, visi pastatai sutvarkyti. Viską jis savo rankom pasistatė, net molinę pirtį pats pasidarė. Kiekvieną žiemą mes visi skiedrose praleisdavom – tėvelis būtinai namuose ką nors droždavo, skaptuodavo.

Tėvelis nebuvo namisėda – mėgdavo susieiti su kitais buvusiais Lietuvos kariuomenės savanoriais ar kareiviais, kartu susėdę ilgai šnekėdavosi. Dažnai ir mane ar kitus mažesnius vaikus kartu vesdavosi, nuo mažens mokė gražiai svečiuotis. Jis labai savo vaikais rūpinosi – saugojo mus, gynė, užtardavo“.

1942 m. sausio 24 d. nuo plaučių uždegimo mirus žmonai U. Pesliakienei, savanoris liko našlys su šešiais nepilnamečiais vaikais. Po pusmečio, 1942 m. rudenį, jis vedė antrą kartą to paties Kurklelių kaimo gyventoją Eleną Stankevičiūtę, auginusią dvi nesantuokines dukteris Teklę ir Stasę Stankevičiūtes.

Savanoris mirė 1945 m. balandžio 20 d. Kurkleliuose – buvo melagingai apkaltintas ir nušautas savo sodyboje. Jis palaidotas Anykščių senosiose kapinėse šalia pirmosios žmonos.

Po savanorio mirties jo antroji žmona išsikėlė iš Pesliakų sodybos, palikdama ją ūgtelėjusiems savanorio vaikams, pasilikdama tik santuokoje įgytą Pesliakienės pavardę.

Pasakoja **B. Leonavičienė**: „*Nepasisėkė mums su kaimynais. Kai dalijo skirstomo dvaro žemę sklypais, niekas nerinko, kam prie ko teks gyventi, visi iš eilės žemės gavo ir šalia vienas*

kito kūrėsi. Paskui visko buvo: vieni pripažinti savanoriais ir gavo valstybės paramą, kiti nesulaukė tokio pripažinimo, dėl to buvo pikti, dantį grieždavo...

Tėvelio nesutarimai su kaimynu Petru Alešiūnu prasidėjo po to, kai abu kartu susidėję nusipirko drapaką (spyruoklines akėčias). Kai tik tėvelis išsiruošia su jomis į lauką žemės dirbti – būtinai ir kaimynui tuo pačiu metu tų akėčių prireikia...

Po karo šito kaimyno sodyboje buvo įrengtas bunkeris, ten slapstėsi jauni vyrai – nedori atėjūnai, savo kaime neradę vietos, atokiau prisiglaudę. Iš mūsų kiemo viskas buvo kaip ant delno, niekur nepasislėpsi. Iš tos pusės tėvelis ir sulaukė išpėjimo: „Pesliakai, pasišalink iš šitos vietos, esi sąrašuose nušauti...“ Tėvelis buvo taikus žmogus, stengėsi niekur nelįsti, verčiau likti nuošaly, stengdamasis neužkliūti nei vieniems, nei kitiems. Bet tai jo neišgelbėjo... Už tai, kad atsidūrė bunkerio kaimynystėje, buvo nužudytas ir jis, ir mūsų kaimynai Juozas ir Marijona Grimašauskai. Tuos žmones, kurie mano tėvelį melagingai apkaltino ir nušovė, aš visą gyvenimą vadinu vienu vardu – banditais“.

Savanorio duktė Bronė PESLIAKAITĖ.

Gimė 1925 m. rugsėjo 27 d. Anykščiuose. Po tėvų mirties buvusi vienintelė pilnametė, ji paveldėjo sodybą Kurkleliuose ir jaunystėje gyveno tėviškėje, globojo našlaičiais likusius brolius ir seseris. 1956 m. ji ištekėjo už Antano Leonavičiaus (1924–1988) iš Bliuvonių (Kurklių sen.), jų šeimoje Anykščiuose užaugo duktė Violeta Leonavičiūtė-Gendvilienė (1956) ir sūnus Rimvidas Leonavičius (1962). B. Leonavičienė, įgijusi virėjos specialybę, gyvena Anykščiuose, iki pensijos kelis dešimtmečius dirbo visuomeninio maitinimo įmonėje. Violetos ir Vydanto Gendvilų šeimoje užaugo sūnūs Donatas ir Simas, Rimvido ir Virginijos Leonavičių šeimoje – sūnūs Lukas ir Rokas.

Savanorio sūnus Povilas PESLIAKAS.

Gimė 1929 m. gegužės 11 d. Anykščiuose. Tėvams įsikūrus Kurkleliuose, ten užaugo ir gyveno. Jaunystėje jis parsinešė į namus miške

rastą šautuvą ir per jį pateko į sovietų valdžios akiratį. Per kratą namuose radus ginklą, jis buvo apkaltintas kaip partizanų ryšininkas, 1946 m. gegužės 3 d. suimtas, kalintas Utenoje, Vilniuje. 1946 m. liepos 30 d. Karo tribunolas nuteisė jį dešimčiai metų lagerio. 1947 m. sausio 13 d. jis buvo išgabentas į Sevželdorlagą Komijoje (Rusija), vėliau kalinamas Berlage (Magadano sr., Rusija), kol 1956 m. išleistas į laisvę be teisės grįžti į Lietuvą.

Stengdamasis atgauti lageriuose prarastą sveikatą, P. Pesliakas įsikūrė Uzbekijoje ir ten gyveno iki 1989 m., sukūrė šeimą, bet vaikų nesulaukė, užaugino žmonos nesantuokinį sūnų. 1989 m. jis persikėlė į Pamaskvę (Rusija), o 1990 m. su žmona grįžo į Nepriklausomą Lietuvą, apsigyveno Anykščiuose, kur gavo butą kaip sovietinių represijų auka. Jis mirė 2003 m. Anykščiuose ir buvo palaidotas Anykščių senosiose kapinėse, netrukus šalia jo palaidota ir žmona.

Savanorio duktė Paulina PESLIAKAITĖ šeimos nesukūrė, apsigyveno Vilniuje ir iki pensijos dirbo gydymo įstaigose medicinos seserimi. Dabar ji senatvę leidžia Vilniuje.

Savanorio sūnus Antanas PESLIAKAS. Gimė 1932 m. balandžio 20 d. Grįžęs iš sovietinės kariuomenės, apsigyveno Anykščiuose, čia 1955 m. vedė Angelę Savickaitę (1933–2018) iš Klykūnų (Anykščių sen.). Šeima vaikų nesulaukė, visą laiką abu dirbo statybininkais. 2018 m. A. Pesliakienei mirus, našlys A. Pesliakas savo žmoną, su kuria nugyveno 62 metus, palaidojo į senąją šeimos kapą prie tėvo savanorio K. Pesliako, dabar gyvena Anykščiuose.

Savanorio sūnus Jonas PESLIAKAS jaunystėje gyveno ir dirbo Anykščiuose, buvo malūnininkas, vėliau buvo perkeltas į darbą Svėdasų malūne. Ten sukūręs šeimą, J. Pesliakas persikėlė dirbti į Subačiaus geležinkelio stotį (Kupiškio r.), buvo sovietinės kariuomenės karinio dalinio budėtojas, Subačiuje užaugino dukterį Mildą Pesliakaitę ir

sūnų Robertą Pesliaką. Jis mirė 1990 m. – užduso gaisre, palaidotas Subačiaus kapinėse.

Savanorio duktė Ona PESLIAKAITĖ ištekėjo už Jono Sadūno, kilusio iš Skiemonių krašto, gyveno Anykščiuose, dirbo pardavėja, šeimoje užaugino dukterį Rasą Sadūnaite-Kežutienę-Jasiūnę ir sūnų Dalių Sadūną. 2017 m. Anykščių kapinėse palaidojusi vyrą, ji liko našlė.

Savanorio sesuo Malvina PESLIAKAITĖ 1917 m. rugsėjo 30 d. Anykščių bažnyčioje ištekėjo už **Lietuvos kariuomenės savanorio Justino Macijausko** (1895 – apie 1945), plačiau šios šeimos gyvenimas pristatomas kaip šio savanorio biografija.

Savanorio sesuo Marijona PESLIAKAITĖ 1919 m. lapkričio 23 d. Anykščių bažnyčioje ištekėjo už Antano Kiaulevičiaus (1873–1931), kilusio iš Vyliadiškio (buv. Kurklių valsčius, dab. Kurklių sen.) ir tuo metu gyvenusio Anykščiuose. Šeima vaikų nesulaukė, pragyveno iš atsitiktinių uždarbių: vyras dirbo prie statybų, žmona – šlavėja. A. Kiaulevičius buvo vienas iš tų statybininkų, kurie statė savanorio K. Pesliako naują sodybą Kurklelių kaime.

1931 m. balandžio 12 d. A. Kiaulevičius mirė nuo džiovos ir buvo palaidotas Anykščių kapinėse. Našlė M. Kiaulevičienė ilgą laiką gyveno viena, kol 1941 m. spalio 21 d. Anykščiuose susituokė su anykštėnu našliu Andriumi Petrausku (1881–1957). 1957 m. lapkričio 24 d. nuo senatvės mirė jos vyras, o 1959 m. spalio 29 d. nuo vėžio – ir savanorio sesuo Marijona, visi palaidoti Anykščių kapinėse.

Savanorio brolis Liudvikas PESLIAKAS, tuo metu gyvenęs Ukmergėje, 1924 m. vasario 3 d. Anykščių bažnyčioje vedė anykštėnę Apoloniją Bradulskytę (1902–1984). Šeima visą laiką gyveno Anykščiuose, čia jiems gimė vaikai: Eugenija Apolonija Pesliakaitė (1927–

1928) mirė kūdikystėje, Stanislava Pesliakaitė (1930–1960), Aldona Pesliakaitė-Račkauskienė, Stasys Pesliakas, Vytautas Kazimieras Pesliakas (1937), Valentina Pesliakaitė-Bartaševičienė (1940), Albina Pesliakaitė-Survilienė ir Jonas Pesliakas.

L. Pesliakas, sulaukęs 85-erių, mirė Anykščiuose 1980 m. vasario 20 d. nuo paralyžiaus ir buvo palaidotas Anykščių kapinėse, po ketverių metų prie jo atgulė ir žmona.

Savanorio sūnėnas Vytautas Kazimieras Pesliakas – kunigas, bažnyčios statytojas. 1945–1956 m. jis baigė Anykščių Jono Biliūno vidurinę mokyklą, 1958–1963 m. studijavo Kauno tarpdiecezinėje kunigų seminarijoje. 1963 m. balandžio 10 d. buvo išventintas kunigu.

1963–1966 m. V. K. Pesliakas tarnavo vikaru Kėdainiuose, 1966–1967 m. – Radviliškyje, 1967–1970 m. – Joniškėje. 1970 m. jis trumpai buvo Skarulių (Jonavos r.) Šv. Onos parapijos klebonas, 1970–1972 m. – Juodaičių (Raseinių r.) Nukryžiuotojo Jėzaus parapijos klebonas. Sovietinės valdžios jis buvo bandomas perkelti į Viduklę (Raseinių r.) vikaru, tačiau ten vykti atsisakė, todėl buvo persekiojamas. 1972–1973 m. jis buvo Viduklės Šv. Kryžiaus parapijos altarista.

1973–2009 m. V. K. Pesliakas buvo Panoterių (Jonavos r.) Šv. Kryžiaus Atradimo parapijos administratorius. Jis perėmė laikinuosius maldos namus, įrengtus gyvenamajame name vietoje Antrojo pasaulinio karo sudegusios bažnyčios. 1990–1994 m. jo iniciatyva ir rūpesčiu buvo pastatyta nauja Panoterių bažnyčia. Vėliau jo rūpesčiu bažnyčioje buvo įdėti vitražai, pastatyti nauji vargonai, nudažytas stogas, o senajame laikinosios bažnyčios pastate baigta įrengti koplyčia.

2009–2010 m. jis buvo Panoterių parapijos altarista, 2010–2014 m. vėl tarnavo Panoterių Šv. Kryžiaus Atradimo parapijos klebonu, 2014–2015 m. buvo Panoterių parapijos rezidentas.

Nuo 2015 m. pavasario V. K. Pesliakas gyvena globojamas Marijampolės specialiuosiuose globos namuose.

Savanorio brolis Jonas PESLIAKAS, vedęs kaunietę Oną Sabaliauskaitę, gyveno Anykščiuose, čia jiems gimė duktė Genovaitė Pesliakaitė (1935–1935), mirusi kūdikystėje, ir keturi sūnūs: Bronius Pesliakas (1930), Juozas Pesliakas, Arvydas Pesliakas (1943–2019) ir Kazys Pesliakas (1946–...).

Po Antrojo pasaulinio karo ir brolio savanorio Kazimiero žūties J. Pesliakas įstojo tarnauti Anykščiuose stribu, pagarsėjo kaip griežtas, principingas, uolus sovietinių represijų organizatorius. J. Pesliakas mirė 1978 m. lapkričio 26 d. nuo širdies ligos ir palaidotas Anykščių kapinėse, kiek vėliau mirė ir jo žmona.

Jo sūnus Bronius Pesliakas su šeima gyveno Vilniuje, užaugino sūnų Juozą ir dvi dukteris, mirė nuo širdies ligos.

Antrasis sūnus Juozas Pesliakas irgi Vilniuje užaugino sūnų ir dukterį.

Arvydas Pesliakas Anykščiuose su žmona Vanda (1942–2001) užaugino du sūnus ir dvi dukteris, senatvėje liko našlys ir gyveno Vokietijoje pas dukterį, ten mirė ir palaidotas Anykščių senosiose kapinėse prie tėvų ir žmonos.

Jauniausias sūnus Kazys, gavęs šį vardą neseniai nužudyto dėdės savanorio garbei, Vilniuje su žmona augino sūnų ir dukterį, bet jaunas mirė nuo širdies ligos.

Šaltiniai:

- *LCVA, f. 930, ap. 3, b. 2755.*
- *LCVA, f. 1248, ap. 7, b. 26732.*
- *LCVA, f. 1248, ap. 16, b. 1656.*
- *Bronės Leonavičienės prisiminimai, užrašyti Anykščiuose 2018 m. spalio 18 d.*
- *Anykščių parapijos metrikų knygos.*
- *Lietuvos gyventojų genocidas. T. 2. 1944–1947. K–S. – Vilnius, 2002, p. 726.*

Lietuvos kariuomenės savanoris Kazys PESLIAKAS

ANYKŠČIŲ KRAŠTO KARŽYGIAI